

14/145
30.12.2019

ნამოხვან ჰესის კასკადის
მშენებლობისთან დაკავშირებით,
(ჰიდროენერგეტიკული ასპექტები)

საქართველოს გარემოს დაცვისა და
სოფლის მეურნეობის მინისტრს
ბატონ ლევან დავითაშვილს

ბატონო ლევან,

ვინაიდან, გარემოსდამცველთა და ენერგეტიკოსთა სამეცნიერო - საინჟინრო საზოგადოება შეთანხმდა, რომ საქართველოს ენერგეტიკული უსაფრთხოება და დარგის მდგრადი განვითარება მიიღწევა ევროპულ ენერგეტიკულ სივრცესთან უფრო მეტი ინტეგრაციით, ბუნდოვანი და ხარვეზების მქონე ეროვნული კანონმდებლობის დახვეწით, გაუმჯობესებულ მემორანდუმებზე დამყარებული გადაწყვეტილებების პრაქტიკის აღმოფხვრით და სექტორის გაჯანსაღებით. ბუნებრივია, რომ ქვეყნის ენერგოდამოუკიდებლობის ვექტორი უნდა მივმართოთ ჰიდროენერგეტიკული პროექტების გონივრულ დაგეგმვასა და მოსალოდნელი რისკების ჯეროვან შეფასებაზე. საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა/დედამიწის მეგობრები შეშფოთებას გამოვთქვამთ გარემოზე, იმ შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების გამო, რასაც გამოიწვევს დასავლეთ საქართველოს მდინარეთა წყალშემკრებ აუზებში უკვე არსებული და სამომავლოდ დაგეგმილი ჰიდროელექტროსადგურების ექსპლუატაცია და მშენებლობები. რასაც კიდევ უფრო გაამწვავებს კლიმატის გლობალური ცვლილებით გამოწვეული ფაქტორები. კერძოდ:

- დასავლეთ საქართველოში ჰაერის წლიური ტემპერატურის მატება.(ბოლო 10 წელიწადში 0,7 C), რიგ რეგიონებში მეცნიერთა დაკვირვებიდან გამომდინარე აღგილი აქვს ნალექის შემცირებას, 2050 წლიდან ეს პროცესი საქართველოს მთელს ტერიტორიაზე განვითარდება;
- დასავლეთ საქართველოს მყინვარების უკან დაწევა, ფაშარი და ლაბილური ყინულის მასის გაღატობა;
- ყინვიანი და თოვლიანი დღეების რაოდენობის შემცირება;
- ხდება თოვლის საფარის რედუქცია და ქვედა ზონებში აღინიშნება წყლის სიუხვე ;
- ღვარცოფების განვითარება, მდ. რიონისა და მისი შენაკადების ნაპირების ჩარეცხვა;
- წყლის ჩამონადენის საერთო მარაგის და მათი დრენაჟის კანონზომიერების ცვლილება.

გვინდა თქვენი ყურადღება მივაპყროთ მდ. რიონის აუზში მიმდინარე პროცესების შეფასებას და გაგაცნოთ ორგანიზაციის ხედვა:

მოგეხსენებათ რომ მდ. რიონის აუზში, უკვე არსებული ჰესების ფონზე (ლაჯანურჰესი, გუმათჰესი, რიონჰესი და ვარციხის ჰესების კასკადი და სხვა), სახელმწიფოს მიერ კიდევ

დაგეგმილია რამდენიმე მსხვილი ჰიდროენერგეტიკული პროექტის განხორციელება (მათ შორის აღსანიშნავია: ქვემო ნამახვანი ჰესი, ზემო ნახვანი ჰესი, ონის ჰესების კასკადი, სადმელი ჰესი, დები ჰესი, მდ. საკაურაზე დაგეგმილი კასკადი და სხვა), რაც უპირობოთ კიდევ უფრო დაამძიმებს კასკადური ჰიდროელექტროსადგურების ფუნქციონირებით გამოწვეულ გარემოსდაცვით პრობლემებს:

- უკვე განვითარდა და გრძელდება ნიადაგების ეროზიული პროცესები, ნადგურდება ათასობით ჰექტარი სასოფლო – სამეურნეოს სავარგული;
- ადრე პერიოდში წყალშემკრებ აუზებში გადამეტებული და უსისტემო ჭრების შედეგად ტყე კარგავს გარემოსდაცვით, ნიადაგდაცვით და წყალმარეგულირებელ ფუნქციას (ჯერ–ჯერობით ფრაგმენტულად); მიმდინარეობს ტყის ეკოსისტემების მოდიფიკაცია მერქნიანი ხეების ადგილს ბუჩქები ან სწრაფმზარდი ხეები იკავებენ, ნავარაუდევია ტყის სარტყლების აწევა 1/4 -ით;
- ვითარდება სუბალპური და ალპური მდელოების ეკოსისტემების დეგრადაცია;
- მენყერების და ზვავების გააქტიურებით უდიდესი ზიანი ადგება დასახლებულ პუნქტებს (არის ადამიანთა მსხვერპლი);
- ადგილი აქვს ცხოველთა ჰაბიტატების ფრაგმენტაციას, მოსპობას;
- მიმდინარეობს მინისქვეშა და ზედაპირული წყლების ხარისხის გაუარესება, ირღვევა წყლის ბალანსი, ადგილი აქვს წყლის ეკოსისტემების გადაგვარებას;
- დვარცოფული მოვლენების გააქტიურება იწვევს მთის ვიწრო ხეობებში ხე–მცენარეულითა და მყარი ნატანით მდინარეთა კალაპოტების გადაკეტვას და წყლის სტიქიურ შეგუბებას (შეიძლება თანხვედრილი იყოს მენყრული პროცესებიც);
- მე-20 საუკუნეში აშენებული დამბები, ხიდები და სხვადასხვა დანიშნულების ჰიდროტექნიკური ნაგებობები გამომდინარე იქედან, რომ მათი საპროექტო პარამეტრები არ იყო ადაპტირებული კლიმატის ცვლილების პროცესებთან წყალმოვარდნების გამო სრულიად ინგრევა ან მნიშვნელოვნად გამოდის მწყობრიდან;
- პრობლემებია წყალარინების პროცესში – იზიდება ქალაქების სანიაღვრე არხები, ისინი ვერ უზრუნველყოფენ ჭარბი ნალექის გატარებას;
- მდ. რიონის აუზის რიგ ქალაქებსა და დაბებში არ არსებობს, ან თუ არსებობს ამორტიზირებულია სამეურნეო – საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების საკანალიზაციო სისტემები, ძირითადად არ არსებობს ჩ/წყლების განმენდა–გაუვნებლობის ნაგებობები .

და უახლოეს პერიოდში ნათელი გახდება, რომ მათი ექსპლუატაციით მიღებული ეკონომიკური სარგებელი ბევრად ნაკლებია იმ სოციალურ, დემოგრაფიულ და ეკოლოგიურ ზარალზე, რომელსაც ქვეყანა იღებს ასეთი პროექტების განხორციელებიდან.

პრობლემათა არსმა და სიმძიმემ გადაგვანყვეტინა კიდევ ერთხელ მოგმართოთ თქვენ სათანადო რეაგირება მოახდინოთ იმ ფაქტებზე, რაც დაკავშირებულია მდ. რიონის აუზში ჰიდროენერგეტიკის განვითარების საინვესტიციო პროექტების განხორციელებასთან

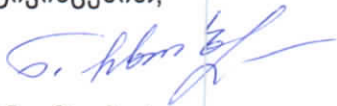
დაკავშირებით, რადგან ქვემო ნამახვანი ჰესის პროექტში ცვლილებებთან დაკავშირებით გზმ - ს ანგარიშმა და მისმა საჯარო განხილვამ (წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის მერიაში 20.12.19 წ.) მკაფიოდ გამოავლინა წინააღმდეგობები მდგრადი განვითარების პრინციპებს, გარემოსდაცვითი პოლიტიკის, მოსახლეობის ინტერესებს, საკანონმდებლო და ნორმატიული აქტების მოთხოვნებსა და ინვესტორის სწრაფვას შორის.

აგრეთვე აღვნიშნავთ, რომ ამ წერილში არ ვამახვილებთ ყურადღებას - გელოგიურ და სეისმურ რისკებზე (წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში ეს შეფასებები არ არის სათანადო წარმოდგენილი), ასევე ეს ეხება კასკადური ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობის და ოპერირების პერიოდში რისკების შეფასების ანგარიშს (რისკების ფიზიკური და მათემატიკური მოდელირება თავიდანაა გასაკეთებელი).

გთხოვთ მდ. რიონის აუზში საინვესტიციო პროექტების განხორციელება დაუქვემდებაროთ შემდეგ მოთხოვნებს :

1. ტექნიკურად შეფასდეს მდინარე რიონის აუზის ჰიდროენერგეტიკული პოტენციალი, გლობალური კლიმატის ცვლილების ფონზე ობიექტურად დაითვალოს ჩამონადენების კუმულაციური ჯამური ხარჯი, გარემოსდაცვითი ხარჯისა და გეომორფოლოგიური თავისებურებების გათვალისწინებით, აგრეთვე ბიომრავალფეროვნებაზე მინიმალური ზემოქმედებისა და არსებული ან პოტენციური დაცული ტერიტორიების ხელშეუხებლობის გარანტიით.¹
2. შემუშავებულ იქნას მდ. რიონის აუზში წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის გეგმა, რითაც უნდა განისაზღვროს წყალსარგებლობის (როგორც დახარჯვითი, ასევე დაუხარჯავი სარგებლობის შემთხვევაში) პრიორიტეტები;
3. უახლოეს პერიოდში შემუშავებული და მოქმედებაში იქნას შეყვანილი „ტექნიკური რეგლამენტი მდინარეთა გარემოსდაცვითი ხარჯის გაანგარიშების შესახებ“;
4. ჩატარდეს დამოუკიდებელი ექსპერტიზა და მიუკერძოებლად შეფასდეს, მდ. რიონის აუზში მოქმედი და მშენებარე ჰიდროელექტროსადგურების ზეგავლენა წყალტუბოს უნიკალურ ბალნეოლოგიურ კურორტზე;
5. მოვითხოვთ ანგარიშში ჯეროვნად აისახოს ფიზიკური და მათემატიკური მოდელირების კომპონენტი, ვინაიდან ეს ქვემო ნამახვანი ჰესის პროექტში ცვლილებებთან დაკავშირებით გზმ - ს როგორც წინა და ასევე განახლებულ ანგარიშში ვერ (ან არ) იქნა ასახული

პატივისცემით,

ნინო ჩხობაძე
თავმჯდომარე

ასლი : საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრს
ქალბატონ ნათელა თურნავას,

¹ ასეთი შეფასება განზოგადებული სახით საჭიროა აისახოს საქართველოს ენერგეტიკის განვითარების სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტში და ამ დოკუმენტს ჩაუტარდეს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება;